

Høringsuttalelse NOU 2014:8 Tolking i offentlig sektor

Høringsuttalelse fra Tolkebyråenes bransjeforening TBBF.

TBBF viser til BLDs høringsbrev av 02.12.14, som gjelder høring i forbindelse med ovennevnte NOU. TBBF takker for invitasjonen til å avgi høringsuttalelse. Vi ønsker å kommentere flere tiltak som vi oppfatter som relevante for bransjen.

Tiltak nr. 77, innføre lovpålagt plikt for forvaltningen til å bruke kvalifisert tolk i gitte situasjoner.

TBBF slutter seg til lovforslaget. Det er TBBFs mening at denne plikten må forutsette at det er nok kvalifiserte tolker tilgjengelig i 2019.

I tilfeller der kvalifisert tolk ikke er å oppdrive, vil offentlige tjenesteutøvere bli tvunget til å skaffe ukvalifiserte tolker og dermed bryte loven. TBBF mener derfor at det er vesentlig at en plikt til å bruke kvalifisert tolk må ledsages av en økt innsats for å sørge for at det finnes et tilstrekkelig antall kvalifiserte tolker til enhver tid.

Tiltak nr. 21 og 26, styrke tolkeutdanningen

TBBF har ca. 3900 tolker uten formelle kvalifikasjoner som er tilknyttet medlemsbedriftene. Disse tolkene har en grunnleggende kvalifisering gjennom byråenes tester og kurs, men ingen ToSpot og TAO eller tolkeutdanning som gir dem en formell kvalifisering. En stor andel av de ukvalifiserte tolkene ønsker å kvalifisere seg, men opplever å måtte vente i lang tid for å kunne ta ToSpot- testen og TAO-kurset, for deretter å måtte vente lenge for å komme inn på tolkeutdanningen.

I dagens situasjon er det bare Høyskolen i Oslo og Akershus (HiOA) som gir en kvalifiserende tolkeutdanning i Norge gjennom kurset «Tolking i offentlig sektor», som gir 30 studiepoeng. For å kunne nå den sentrale målsetningen om bruk av kvalifisert tolk i offentlig sektor, må kapasiteten og tilgjengeligheten til formalisert tolkeutdanning på høyskolenivå økes.

TBBF vil foreslå følgende fire hovedgrep:

1. Tolking blir et tilbud som kvalifiserende fag på videregående skole-nivå.
2. Høyskoleutdanningen må desentraliseres fra HiOA til å bli en landsdekkende utdanningsmulighet, der tolkefaget kombineres med ulike fagretninger (helse, juss, barnevern osv.).
3. Det utvikles et mastergrad- tilbud i tolking.
4. Bestiller- og brukerperspektivet må inn i utdanningsløpene for helse, politi, advokat, barnevern, advokat osv.

TBBF mener at utdanning av tolker i andre land – for eksempel i Sverige og Danmark – kan være inspirasjon til en annen og mer fleksibel organisering av utdanningen.

Tiltak nr. 38, 39 og 40, endringer vedr. ToSpot-testen

Når det gjelder formell kvalifisering av lavere art - tolker med formell kvalifisering på nivå 5 i Nasjonalt tolkeregister (NTR) etterlyser TBBF et offentlig-privat samarbeid. TBBF har kjennskap til tolker som i flere år har ventet på å kunne ta ToSpot-testen, en test som i dagens situasjon bare kan tas i regi av IMDi, hvor gjennomføringskapasiteten for testen er begrenset. ToSpot-testen er

inngangsporten til all tolkeutdanning i Norge. Begrensninger i ToSpot- testen vil dermed utelukke tolker eller hele tolkespråk fra å kunne ta utdanning og å kunne formalisere sine kunnskaper.

TBBF- tilknyttede tolkeformidlingsbyråer har en betydelig erfaring i å rekruttere, teste og lære opp nye tolker i basiskunnskapene som seriøse tolker bør inneha. Store deler av dette arbeidet overlapper arbeidet som i dagens situasjon utføres av IMDi. Av både kapasitetshensyn og effektivitetshensyn er det mye som taler for å ha et offentlig-privat samarbeid mellom tolkeformidlingsbyråene i TBBF og IMDi.

TBBF foreslår to ulike modeller for kvalifisering av tolker til nivå 5:

A) TBBF- tilsluttede medlemsbedrifter kan få en sertifisering gjennom et samarbeid med IMDi, der TBBF-bedriftene kan bli sertifisert til å overta prosessen med å rekruttere, teste og lære opp egnede tolker uten formaliserte kunnskaper til og med basiskvalifisering på nivå 5 i NTR.

Med sine 3900 tolker utenfor NTR har TBBF lang og bred erfaring i å kurse og teste tolker tilsvarende startnivået til NTR. TBBF mener at istedenfor å bruke store summer på å utvide og utvikle ToSpot- testen og TAO- kurset, burde dette kunne løses med en sertifisering av visse tolkebyråer. Dette kan tenkes gjennom et samarbeid mellom IMDi som nasjonal fagmyndighet og TBBF- tilsluttede tolkebyråer som praktisk organisator. På denne måten kan oppgaven løses med å skaffe flere tolker med formelle kvalifikasjoner og formell anerkjennelse på nivå 5 i NTR.

B) TBBF kan bistå IMDi med å tilrettelegge for og motivere tolker til å ta en prøve som leder til formelle kvalifikasjoner på nivå 5 i NTR. Dette innebærer at IMDi tar seg av den formelle testingen og kursingen.

Tiltak nr. 20, anbudsutsetting av tolkeoppdrag

TBBF er uenig i at formidling av tolketjenester er en bransje som ikke egner seg for anbudsutsetting. Anbud på tolketjenester har gradvis vokst frem de ti siste årene. Dette til erstatning for til dels tilfeldige avtaler, der bestiller hadde begrenset innsikt i leverandørens faglige og finansielle kapasitet.

Hovedtrenden på anbud har vært å la markedet konkurrere på pris. En ren priskonkurranse er også et uttrykk for at offentlige bestillere har nedprioritert kriterier på kvalitet. Dette gjelder tolkens kvalifikasjoner, formidlers logistikk- kapasitet, kvalitetssikringssystem og erfaring fra tilsvarende leveranser.

At forventningene til inngåtte rammeavtaler ikke lar seg oppfylle, har mindre med anbudsinstuttet og mer med budsjettprioriteringer og mangel på kunnskap på bestillersiden å gjøre.

TBBF vil derfor anbefale følgende:

1. Bestiller- og anbudskompetansen i tolkesektoren må økes.
2. Kvalitet i anbud må omfatte standardiserte krav til leveringskapasitet, krav til logistikkorganisasjon, opplæringsystemer, tilsvarende leveranser og evt. bransjetilhørighet.

Tiltak nr. 54, innføre et lønnsregulativ for tolker

TBBF støtter prinsippet om et minstelønnsregulativ/-system for tolker. Dette innebærer en offentlig satt minstelønn per nivå. Det bør vurderes om det skal være sektorvise systemer eller et nasjonalt system med tanke på å skape fleksibilitet og unngå at «spesielle særinteresser» får uforholdsmessig stor innflytelse på lønns-/honorarfastsettelsen.

Tolkebyråenes bransjeforening (TBBF)

I en prosess for å få flere kvalifiserte tolker vil et slikt system kunne skape forutsigbarhet både for tolkebestillerne, tolkeformidlerne og tolkene.

Oslo 27. mars 2015

Richard Engen
Leder i TBBF